

63. Стеријино позорје
Нови Сад, 26. мај–3. јун 2018.

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА

У протеклих годину дана, колико нас дели од претходног Позорја, те пошто су усвојене промене у избору и третману представа које би требало да учествују на фестивалу, у продукционом смислу настало је неколико промена.

Позоришта, као и обично, деле судбину земље у којој стварају. Поред смањеног броја премијера, десило се нешто неочекивано – смањен је број дела постављених по принципу избегавања ризика од публици непознатих имена. Догодило се нешто необично: у нашим границама имали смо извођења три Нушића (два у Београду и једног, али стварно духовитог, у Суботици), једног Александра Поповића (Грачаница), једног Стерије у Крушевцу и једног у Новом Саду, два Душка Ковачевића (Београд, Бања Лука), једног Симовића (Сомбор). Имали смо прилике да видимо и неколико драма чији су аутори редитељи (Суботица, два пута, Скопље и Београд једанпут), драме које су написали глумци (једанпут Бања Лука, Ниш, Крагујевац, Београд, два пута Шабац) те остварења искусних професионалаца (Ужице, Кикинда, Нови Сад, Београд, Вршац), затим ауторске пројекте (Нови Сад, Суботица, Зеница, Нови Пазар, Тузла), драматизације великана прозног израза (Нови Сад, Краљево, Београд). Сва остала и преостала места заузели су млади позоришници професионално посвећени писању драмских текстова. Огромне су, небројене разлике међу њима, али једно им је заједничко – поимање смисла речи Готхолда Ефраима Лесинга, првог драматурга у историји, који је тачно дефинисао шта су страх и сажалење и који је установио драмски род као једини који може да их изазове. Везује их и чињеница што су оне и они управо показали најбољи успех на пољу драмског стваралаштва те се стога налазе међу одабранима да учествују на Стеријиним позорјима.

Селекција националне драме

ЦАРСТВО НЕБЕСКО, режија Јернеј Лоренци, Народно позориште Београд и Битеф театар Београд (Србија)

На првом месту морамо споменути један изузетак, који генијално примећује нешто важно. „Интригантан је однос између приповедања и проповедања“, вели Јернеј Лоренци, који потписује режију *Царства небеског* београдског Народног позоришта и Битеф театра. Представа изграђена на казивањима српских народних песама косовског и покосовског циклуса, у преплитању са савременим сучељавањем с јуначком поезијом и личним доживљајима и сусретањима са овим књижевним благом, чији је значај обликовао национални дух у време настанка модерних нација, поставља пред публику питање како и колико ми, као и глумице и глумци на сцени, доживљавамо ову поезију. Редитељ каже да је то за њега комбинација чежње и вере, љубави и части, а пред публиком Битефа, а сада и Стеријиног позорја, изводе се ови базични цивилизацијски наративи у тумачењу врских глумаца Народног позоришта.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА, писац Бранислав Нушић, режија Милан Нешковић, Театар „Фјодор Волков“ Јарослав (Русија)

Прилика да се сусретнемо са туђим погледом на нашу драмску традицију пружила се одличним и маштовитим упризорењем Нушићеве *Ожалошћене породице* у режији Милана Нешковића у далеком Волковском театру у Русији. Полетно и духовито изведена класична Нушићева комедија, оставља утисак нечега што је и публици у страној средини блиско и препознатљиво, а за њихове драмске уметнике изазовно и инспиративно. Овакво тумачење наше драмске баштине било је и најваљаније постављање нашег драмског великана у протеклој

сезони, коју није одликовало уобичајено често посезање за Нушићем и Стеријом, као ни другим старијим ауторима на нашим позоришним сценама.

ЈАМИ ДИСТРИКТ, писац Милена Богавац, режија Кокан Младеновић, Битеф театар Београд (Србија), Центар за културу Тиват (Црна Гора), Фестивал MASZK Сегедин (Мађарска), Think Tank студио Нови Сад (Србија)

Урнебесна али и бесно ангажована комедија *Јами дистрикт*, ауторке Милене Богавац, у режији Кокана Младеновића, врстан је пример позоришне сатире, како на плану текста, тако и режије и глуме. Фантазмагорија о открићу остатака праисторијских становника на подручју на које пледирају три суседне балканске државе, оптерећене властитим митоманијама и уверењима о тачном току историје, на нама тако блиским просторима, које стога морамо да сматрамо својима, поред наших властитих глупости укључује и међународну заједницу позвану да пресуди о питању које мучи три брата народа.

ШВАЈЦАРСКА, писац Петар Михајловић, режија Милан Нешковић, Народно позориште Републике Српске Бања Лука (Република Српска, БиХ)

Швајцарска, необична свакодневица групе малих људи с великим жељама и страстима које су и веће и мање од живота, црнохуморно се одиграва пред нама, једнако збуњенима у потрази за решењем које ће бити близу истине и правде, као у земљи из бајке, како се доживљава та алпска република. Назив представе алудира, у очима становника Балкана, на утопијску одредницу у којој је све боље и другачије, лагодно, мирно и богато. Деперсонализовани ликови ове драме Петра Михајловића суочавају се са последицама властитих хтења, а интелигентно решење редитеља Милана Нешковића настојало је да се сцене драме одвијају симултано, колико год је могуће, помоћу оригиналне сценографије.

КЕПЛЕР 452-Б, писац Тијана Грумић, режија Југ Ђорђевић, Позориште „Бора Станковић“ Врање (Србија)

Кеплер 452-Б, наслов је нове драме младе и већ запажене драматичарке Тијане Грумић, изведене на сцени Позоришта „Бора Станковић“, у режији Југа Ђорђевића. Реч је о интимној драми која се тиче односа у породици, али и у космосу, која се одвија у историјском тренутку када бива препознато ново небеско тело, али док нека људска тела, као и звездана, нестају – што се догађа када су неке звезде само људи – и обрнуто. Минуциозна игра са најдубљим осећањима која се могу гајити између најближих показује и зрелост младе ауторке, кадре да убедљиво прикаже и суочавање са болним тренуцима и покушаје да се они избегну.

...И ОСТАЛИ, писци Маша Радић, Мина Ћирић, Неда Гојковић, Галина Максимовић, режија Стеван Бодрожа, Установа културе „Вук Стефановић Караџић“ Београд (Србија)

...и остали, омнибус четири младе ауторке којима ово није сценски деби, већ успешни наставак сарадње са редитељем Стеваном Бодрожом на сцени Установе културе „Вук Караџић“. Маша Радић, Мина Ћирић, Неда Гојковић и Галина Максимовић испричале су убедљиву повест о низу ситуација у којима се нехотице читава препознатљив нехајан, па и недопустиво гори однос према онима који нису ми него они који су ...и остали.

ХАЈКА НА ВУКА, писац Огњен Обрадовић, режија Наташа Радуловић, Шабачко позориште (Србија)

Ти такви ...и остали могу бити у породици, а могу бити они од којих хоћемо да се одвојимо – али не успевамо – у некадашњој ловачкој кафани, те покушаји да се избавимо као ликови из драме *Хајка на вука* Огњена Обрадовића, у режији Наташе Радуловић, на сцени

Шабачког позоришта. Ова горка прича о бивствовању у некада популарној ловачкој кафани, у којој је једино светло везано за хумористично присећање на пропуштене шансе, показује нам свет оних који су, без поговора из поменутој категорије, ...и остали, само што они у то још не верују.

СВЕДОБРО, писац Стеван Вранеш, режија Немања Ранковић, Народно позориште Ужице (Србија)

Сведобро је и име места у којем се одвија драма Стевана Вранеша, али и наслов истоимене драме коју је у Народном позоришту Ужице режирао Немања Ранковић. Лицемерје, заблуде, изневерена очекивања, бивше љубави и бивша надања, све то стигло је током година у Сведобро, и пита се да ли може одатле да оде; ако може, онда зашто и куда.

УТОПЉЕНА ДУША, писац Александар Југовић, режија Бобан Скерлић, Београдско драмско позориште (Србија)

Изузетак у овом избору је драма *Утопљена душа* Александра Југовића, песника, романописца и драматичара, који се овде први пут бави историјском личношћу у драмској форми, а не измишљеним ликовима као у претходним случајевима. Утопљена душа је српски песник Владислав Петковић Дис, чије последње путовање на броду „Италија” пратимо и упознајемо се са моментима који су обележили његов живот и стваралаштво, у режији Бобана Скерлића и на сцени Београдског драмског позоришта.

Селекција 'Кругови'

У Селекцији 'Кругови', у којој учествују драмска дела изведена на сценама у блиском региону, истичу се остварења **ЉУДИ ОД ВОСКА** аутора **Мате Матишића**, чији смо комад *Синови умиру први* већ имали прилике да погледамо на Позорју. Ова драма у режији **Јануша Кице** набијена је Матишићу тако добро познатом проблематиком лицемерја присутног у целом региону. Постављена је на сцени **Хрватског народног казалишта Загреб (Хрватска)**.

Друга представа је комад **ЧРНА МАТИ ЗЕМЉА** **Кристијана Новака** и редитељке **Доре Руждјак Подолски**, на сцени **Загребачког казалишта младих**, која духовито говори о низу необичних појава у вези са малом средином. Ова два остварења својим професионалним дометима и изузетном маштовитошћу чине врх позоришне сезоне у суседству.

Из Словеније позивам **ЗИД, ЈЕЗЕРО Душана Јовановића**, последњег лауреата Стеријине награде пре распада земље у којој је Стеријино позорје било основано. Ово извођење **Драме Словенског народног гледалишча Љубљана**, у режији **Милоша Лолића**, означава нов успех нашег редитеља који би требало да види и новосадска публика.

Као представу у част награђених препоручујем **УЛИЦУ УСАМЉЕНИХ АУТОМОБИЛА** **Зорана Пешића – Сигме**, у режији **Ђурђе Тешић** и извођењу **Народног позоришта Ниш**. Реч је о победничком тексту са Конкурса Стеријиног позорја 2017, који је реализован у копродукцији са Нишким театром. На тај начин остварује се племенита намера Стеријиног позорја да у сваком смислу допринесе развоју и пласману домаћег драмског текста.

На крају овог извештаја желим да вам захвалим на указаној части и поверењу. Надам се да ћу овом селекцијом, и захваљујући труду уметника које сам позвао, оправдати очекивања.